

Ikke den verste tiden for et språk i et lite samfunn

Podlasisk i Polen

Innledning

Å snakke en dialekt i Øst-Europa blir ofte oppfattet som ukonvensjonelt, og til og med som tegn på manglende dannelses. Dette sosiale stigmaet er enda sterkere når dialekt brukes i skriftlig form. Tekstene avfeies ofte som «mindreverdige» eller «annenrangs» litteratur.

Dialektenes vilkår blir enda mer komplekse når man prøver å standardisere en dialekt ved å normere ortografi og grammatikk. Forsøk på å etablere en dialekt som en distinkt språklig enhet, atskilt fra de dominerende språkene, møter skepsis.

Nedenfor er en kortfattet historie om et forsøk på å standardisere østslaviske dialekter i den polske regionen Podlasie som et separat litterært (mikro)språk. Denne bestrebelsen støter på betydelige hindringer, ettersom dialektene, selv om de er gjensidig forståelige, mangler en enhetlig etnisk identitet blant sine talere. Innenfor Podlasie kan individer som snakker podlasiske dialekter anse seg selv som polakker, belarusere eller ukrainere. Dette gjør det spesielt vanskelig å fremme en felles språklig identitet og få bredere aksept for dialekten som et gangbart medium for litteratur og offentlig kommunikasjon.

Historiske grenser og moderne administrasjon

Podlasie, en region i det nordøstlige Polen, dukket først opp som en egen geografisk enhet i 1513, da Sigismund I den gamle – konge av Polen og storfyrste av Litauen – etablerte voivodskapet Podlasie innenfor Storfyrstendømmet Litauen. Etter den politiske foreningen av Storfyrstendømmet Litauen med Kongeriket Polen i 1569, ble voivodskapet Podlasie innlemmet i den polske kronen, og forble under polsk styre frem til den tredje delingen av Polen i 1795, da Preussen, Russland og det habsburgske imperiet delte landet mellom seg.

I dag brukes begrepene Podlasie og Podlasie-voivodskapet ofte om hverandre; de viser imidlertid til noe ulike områder. Den historiske kjernen av Podlasie, slik

den ble definert på 1500-tallet, utgjør ikke mer enn en tredjedel av arealet i dagens voivodskap Podlasie.

Polens østflanke

Podlasie grenser til Litauen og vel så viktig til Belarus, noe som plasserer regionen i den østlige kanten av både EU og Schengen-området. Denne strategiske beliggenheten har preget regionens sikkerhetspolitiske dynamikk frem til i dag.

I 2021 opplevde Podlasie en migrasjonskrise, med et stort antall illegale migranter som krysset inn i regionen fra Belarus. Den polske regjeringen anklaget senere Belarus' leder, Aleksandr Lukasjenko, for å ha iscenesatt krisen som en del av en «hybridkrig» mot Polen. Som svar på disse hendelsene reiste Polen et fem meter høyt stålgerde langs deler av den 400 kilometer lange grensen til Belarus for å styrke sikkerheten og kontrollen.

Etter den russiske invasjonen av Ukraina i 2022 styrket den polske regjeringen sine grensesikkerhetstiltak ytterligere. En nasjonal plan ble vedtatt for å forsterke grensen til Belarus og Russland med flere tekniske og militære installasjoner for å avskrekke potensiell aggresjon.

Kulturelt og språklig mangfold

Heldigvis regnes Podlasie-regionen fortsatt ikke som et sted for potensielt konflikt, men som et attraktivt reisemål for turisme. Området er kjent for sin rene luft, sine slående naturlandskap og den urgamle Białowieża-skogen, hjem for den europeiske bisonen. I tillegg til sin vakre natur, byr Podlasie på en mosaikk av språk, kulturer, religioner og etnisiteter.

Ifølge data fra den nasjonale folketellingen som ble utført i 2021, snakker omtrent 5 pct. av regionens befolkning – tilsvarende omtrent 55 000 personer – et annet språk enn polsk hjemme. Mens romersk-katolisisme fortsatt er den dominerende trosretningen i Podlasie-voivodskapet, registrerte folketellingen også rundt 95 000 ortodokse kristne og et lite muslimsk samfunn som har en lang historie i regionen.

I århundrer har regionen vært hjem for en rekke språklige samfunn, særlig talere av jiddisk, litauisk og belarusisk. I tillegg har Podlasie et kontinuum av dialekter mellom belarusisk og ukrainsk. Klassifiseringen av disse østslaviske målene har lenge vært tema for diskusjon blant både språkvitere og morsmålstalere.

Denne artikkelen beskriver arbeidet med å utvikle og fremme en skriftlig litterær standard for disse podlasiske dialektene under betegnelsen *podlasisk* (mikro)språk.

Podlasiske dialekter: utbredelse, klassifisering, oppfatning

De podlasiske dialektene snakkes av lokalsamfunn som bor mellom elvene Narew og Bug i den sørlige delen av voivodskapet Podlasie. Denne regionen omfatter tre større byer: Bielsk Podlaski, Hajnówka og Siemiatycze, samt et dusin landlige kommuner.

Mens lingvister generelt klassifiserer de fleste østslaviske talemålene i dette området som dialekter med ukrainske trekk eller rett og slett som ukrainske dialekter, varierer selvoppfatningen blant morsmålstalende betydelig. I uformelle sammenhenger refererer talerne til språket sitt ved å bruke adverbialbetegnelsen «po-svojomu», som oversettes til «på vår egen måte» eller «på vårt eget språk».

Verken begrepet «podlasisk» eller «po-svojomu» har offisiell status i Polen som språklige kategorier. Følgelig kategoriserte den nasjonale folketellingen i 2021 de omstridte podlasiske dialektene under tre separate etiketter: belarusisk, ukrainsk og «polsk-belarusisk-ukrainsk dialekt».

Anslag fra folketellingen i 2021 tilsier at minst 13 000 personer snakker podlasiske dialekter hjemme. Et lignende estimat basert på den nasjonale folketellingen i 2002 indikerer at antallet talere på den tiden var minst 32 000.

Språkpolitikk og identitet etter krigen

I etterkant av andre verdenskrig inntok de kommunistiske myndighetene i Polen standpunktet at de som snakket de podlasiske dialektene var etnisk belarusiske. Derfor ble belarusisk språkundervisning introdusert i regionens skolesystem. Belarusisk slik det ble undervist i podlasiske skoler var markant forskjellig fra de østslaviske dialektene som ble snakket i lokalsamfunnet. Til tross for disse forskjellene aksepterte både elever og foreldre generelt bruken av standard belarusisk i skolene uten innvendinger.

To viktige identitetsmarkører skiller podlasisktalerne fra romersk-katolske polakker: tilslutning til den ortodokse troen og tilstedeværelsen av det belarusiske språket i skolemiljøet. Disse elementene ble sentrale for selvidentifiseringen til det podlasisktalende samfunnet.

Etter kollapsen av kommuniststyret i Polen oppsto muligheter for større offentlig engasjement og aktivisme blant dem som foretrakk å definere regionens etniske og språklige identitet gjennom et «ukrainsk alternativ». Som svar ble det opprettet ukrainskspråklige klasser på flere skoler, og ukrainskspråklige programmer begynte å dukke opp på lokale radio- og fjernsynssendinger i tillegg til de eksisterende belarusiskspråklige sendingene. Denne diversifiseringen gjenspeilet den utviklende diskursen om identitet blant podlasiske dialekttalere i den post-kommunistiske tiden.

Demografisk nedgang

I løpet av 1990-tallet var det en utbredt forventning om at innbyggerne i Podlasie ville få tilgang til nyetablerte offentlige institusjoner som var utformet for å pleie deres kulturelle, språklige og etniske identiteter. Denne utviklingen var forventet å støtte veksten og bevaringen av lokale tradisjoner og språk.

De faktiske resultatene gjorde dog forventningene til skamme. Som nasjonale folketellingsdata antyder, opplevde antallet personer som snakket podlasisk dialekt en kraftig nedgang i løpet av de to tiårene fra 2002 til 2021. Mer spesifikt falt den estimerte befolkningen av talere fra 32 000 i 2002 til bare 13 000 i 2021, noe som representerer en nedgang på omtrent 60 pct.

En parallell reduksjon skjedde blant innbyggere i Podlasie som oppga belarusisk etnisk identitet. Folketellinger viser at denne gruppen krympet fra 46 000 i 2002 til 23 000 i 2021. Denne dramatiske nedgangen er spesielt oppsiktsvekkende gitt at andre etniske minoriteter i Polen i samme periode opplevde at befolkningen enten forble stabil eller vokste. Situasjonen i Podlasie skiller seg ut som både uforklarlig og bekymrende i den bredere konteksten av polsk minoritetsdemografi.

Språkpolitikkenes rolle i identitetsnedgangen

Allerede i 2005 var jeg selv blant de første til offentlig å formulere en nøkkelforklaring på den pågående nedgangen i oppgitt belarusisk etnisk identitet i Podlasie og bruk av ikke-polske språk i hjemmet. Jeg identifiserte språkstrategiene hos etniske belarusiske og ukrainske organisasjoner i regionen som en viktig faktor til denne nedgangen.

Spesifikt har aktivister tilknyttet disse etniske bevegelsene konsekvent favorisert bruken av standard litterære språk – standard belarusisk og standard ukrainsk – i både publisert materiale og kringkastingsmedier. De fleste som snakker podlasiske dialekter har imidlertid ikke en sterk emosjonell kobling til disse standardformene av belarusisk eller ukrainsk. I stedet ligger deres primære språklige og kulturelle identifikasjon i deres eget podlasiske talemål.¹

I samarbeid med IT-spesialist Aleksander Maksymiuk, erkjente vi dette gapet og foreslo å utvikle en egen skriftnorm for de podlasiske dialektene. Denne skriftlige standarden, basert på de språklig omstridte podlasiske dialektene, kan tjene som et ekstra instrument for å mobilisere og styrke identiteten til både belarusiske og ukrainske minoriteter i Podlasie. Ved å fremme en skriftlig tradisjon forankret i det lokale folkespråket, ble det hevdet at medlemmer av samfunnslivet kunne føle seg tettere knyttet til arbeidet med å bevare sin språklige og kulturelle arv.

Standardisert podlasisk

I 2008 lanserte jeg og Aleksander Maksymiuk nettstedet Svoja.org. Dette initiativet hadde som mål å presentere en systematisk tilnærming til podlasisk som et distinkt østslavisk (mikro)språk, atskilt fra både belarusisk og ukrainsk. Prosjektet introduserte ortografi og grammatiske regler for podlasisk, og etablerte det som et selvstendig (mikro)språk.²

Standardiseringsmetoden som Svoja.org har tatt i bruk, bruker en modifisert versjon av det latinske alfabetet. Denne tilpasningen er forankret i tradisjonen med det «belarusiske latinske alfabetet» (på belarusisk: *biełaruskaja łacinka*), som har blitt anerkjent og brukt av belarusiske forskere og forfattere i en lengre periode. Valget av latinsk skrift var et bevisst valg, motivert at yngre podlasiske dialekttalere hovedsakelig er kjent med det polske alfabetet og rettstaving. På den annen side er kjennskapen til det kyrilliske alfabetet – det tradisjonelle skriftsystemet for belarusisk og ukrainsk – minimal eller helt fraværende blant den yngre befolkningen. Bruken av latinske alfabetet forbedrer forståelsen av podlasiske tekster og øker

tilgjengeligheten for de yngre leserne (Maksymiuk 2018). Dette motiverte valget av det latinske alfabetet ytterligere, for å sikre at den nye skriftnormen lettere kunne tas i bruk av målgruppen.

Innsats for litterært uttrykk i Podlasie

De første forsøkene på å skrive og publisere verk på de podlasiske dialektene kan spores tilbake til 1970-tallet. I denne perioden dukket en håndfull dikt opp i det belarusiskspråklige ukebladet *Niva*, en publikasjon som betjener etniske minoritets-samfunn og holder til i Białystok – den sentrale byen i voivodskapet Podlasie. *Niva* ble etablert i 1956 og ga en plattform til minoritetsstemmer, men i det kommunistiske Polen ble det ansett som meningsløst å skrive podlasiske dialekter sammenlig-net med å publisere på standardbelarusisk.

Zoja Saczko, en av de første forfatterne i podlasisk, sa i et intervju for månedsskriftet *Czasopis* i 2024:

“ Det var året 1972, jeg var 16 år da og gikk på et gymnas i Bielsk. Og det var da jeg publiserte mine første dikt i *Niva* på mitt eget språk. [...] Mitt første dikt hadde tittelen «En kålkveld», det handlet om å hakke kål. [...] Jeg må tydelig understreke at den første impulsen til å skrive på vårt språk kom fra vårt folk og bevisstheten om at disse menneskene snakker sitt eget språk gjennom hele livet og kan uttrykke alt på sitt eget språk. Hvordan kan jeg la være å fange dette, hvordan kan jeg la være å skrive det ned? Og viktigst av alt – hva var barndoms-språket mitt? Hva var mitt førstespråk? Vårt podlasiske språk... (Maksimjuk m.fl. 2024)

Landskapet begynte å endre seg på 1990-tallet, noe som markerte en periode med økt anerkjennelse for podlasisk litterær innsats. Det er verdt å merke seg at to sam-linger med podlasisk poesi forfattet av Zoja Saczko ble utgitt av en forening av belarusiskspråklige forfattere i Białystok (Saczko 1991; 1995). I tillegg spilte Doroteusz Fionik – en fremtredende språkaktivist og forkjemper for regional historie og kultur – en betydelig rolle i denne epoken. Fionik bidro med tekster på podlasisk i *Czasopis* og gjennom sitt eget forlag som holdt til i Bielsk Podlaski. I et intervju for Radio Free Europe/Radio Svaboda i 2022 sa Doroteusz Fionik:

“ Tidlig på 1990-tallet besøkte jeg *Niva*-redaksjonen i Białystok og foreslo for sjefredak-tøren – den gang, jeg tror det var Witalis Łuba – at det belarusiske ukebladet skulle intro-dusere en «podlasisk side» hvor artikler kunne publiseres på podlasisk. Dessverre fikk jeg ikke positiv respons på forslaget mitt. Så jeg måtte ta saken i egne hender. I 1998 ble den første utgaven av bladet *Bielski Hostinec* utgitt, der jeg begynte å publisere artikler på vår podlasisk-rutenske språk. Jeg kaller det også «rutensk» fordi jeg husker fra barndommen at det var det de kalte det i familien min. Ingen brukte navnet «podlasisk» den gangen. Men navnet «podlasisk» er også veldig passende, fordi det viser hvor språket befinner seg og hvem som bruker det. (Maksimjuk m.fl. 2022)

Vekst i podlasiske publikasjoner og støttenettverk

Opprettelsen av nettstedet Svoja.org markerte et vendepunkt i utviklingen og synligheten av podlasisk som skriftspråk. Siden etableringen har antallet publikasjoner produsert på podlasisk økt betydelig. I løpet av de siste 17 årene har Svoja.org spilt en viktig rolle i å tilby både språklig og ideologisk støtte til enkeltpersoner og grupper som velger å bruke standard podlasisk i trykte og elektroniske medier.

Til tross for disse fremskrittene har belarusiske og ukrainske minoritetsorganisasjoner i regionen stort sett vært likegyldige til appeller som oppfordrer dem til å ta i bruk standard podlasisk i kommunikasjon med sine målgrupper. Jeg publiserte gjentatte ganger slike oppfordringer i månedsmagasinet *Czasopis* i Białystok og på nettstedet Svoja.org. Boken *Mój bój* (2022) dokumenterer mine forsøk i 2005–2021 på å overbevise minoritetsjournalister i Białystok om å ta i bruk podlasisk som et av publikasjonsspråkene sine. Den eneste meningsfulle reaksjonen på appellene mine var innføringen i 2015 av en 15-minutters sending på podlasisk per måned innenfor rammen av belarusiskspråklige programmer på lokalradioen i Białystok. Likevel har støtte til podlasisk dukket opp fra nye og uventede kanter, noe som bidrar til å fremme vekst og aksept i samfunnet for øvrig.

Bøker på podlasisk av Halina Maksymiuk.

Barnebøker på podlasisk.

Podlasisk i scenekunst og media

I 2011 leverte den unge skuespillerinnen Joanna Troc sin første profesjonelle forestilling på podlasisk, med monodramaet *Ja j u poli verboju rosła* («Jeg vokste som et piletre på marken»). Dette verket ble tilpasset fra en novelle av den ukrainske forfatteren Oksana Zabuzjko og oversatt til podlasisk av mig selv. Troc fortsatte å kjempe for podlasisk ved å sette opp monodramaet over 50 ganger i Podlasie og over hele Polen. Innsatsen hennes ble ytterligere forsterket i 2013 da hun samarbeidet med Julianna Dorosz, en annen fremadstormende skuespillerinne fra Podlasie, for å sette opp en ny forestilling på podlasisk basert på *Yerma*, et skuespill av den spanske forfatteren Federico Garcia Lorca. Under Trocs ledelse presenterte det lokale teatret et dusin forestillinger på podlasisk, som henvendte seg til både voksne og unge publikum.

En viktig milepæl kom i 2012 med lanseringen av Facebook-gruppen «Howo-rymo po swojomu» («vi snakker på vår egen måte»). Denne gruppen ble opprettet av unge språkaktivister for å «fremme bruken av podlasiske dialekter i både muntlig og skriftlig form. Samfunnet har vokst betraktelig, og samler i 2026 omtrent 16 000 følgere.

Skuespillerinnen Joanna Troc spiller i det podlasiskspråklige monodramaet *Jeg vokser som et piletre på marken* basert på en historie av den ukrainske forfatteren Oksana Zabuzhko; 2014.

Litterære bragder

Blant de nyeste utviklingene organiserte to språkaktivister en landsomfattende abonnementskampanje i 2025 for å publisere en podlasisk oversettelse av *Den lille prinsen* av Antoine Saint-Exupéry, igjen oversatt av Jan Maksymiuk. Deres innsats klarte å samle inn tilstrekkelige midler til å trykke og gi ut 1000 eksemplarer av boken.³

Slik karakteriserer den tsjekkiske forskeren Vratislav Karpíšek, en forsker på lokale dialekter i Podlasie, boken *A koliś jak było? (Hvordan var det i gamle dager?, 2020)* skrevet på podlasisk av Zoja Saczko:

“ *A kolia jak było?* er en svært uvanlig, men desto mer interessant tilnærming ikke bare til barnelitteratur, men også til å fange kulturarv, fordi i tillegg til eventyr og sanger tar historien oss gjennom ulike tradisjoner og skikker som feires og praktiseres gjennom hele året. Og det er ikke bare en enkel oversikt over fakta, men innholdet er virkelig mesterlig fortalt og formidlet. [...] Den første delen omhandler først og fremst tradisjonelle feiringer, skikker, tro, overtro og andre uatskillelige komponenter av folke- og religiøs kultur, mens den andre delen introduserer oss for eventyr og sanger [...]. Boken er rikt illustrert og presenterer mesteparten av innholdet i en dialogisk form, noe som øker appellen betraktelig. I tillegg fremmer den lokal kultur på en tilgjengelig måte, og illustrasjonene gjør innholdet lettere å oppfatte og utfyller selve teksten. (Karpíšek)

Og slik reagerte den belarusiske forfatteren og litteraturkritikeren Uladzisłaŭ Harbacki på Jan Maksymiuk's bok *Trava zabytia* (*Glemselens gress*, 2023):

“ Først og fremst ble jeg fascinert av språket i verket – det vekket enestående optimisme i meg. Jeg leste og forsto dette: det moderne belarusiske språket reddes av Podlasie-språket, som, selv om det forsvinner av seg selv, takket være det faktum at det fungerer i et demokratisk miljø, gir næring til det belarusiske språket, som er nesten helt ute av bruk i hjemlandet. Podlasisk setter et uforglemmelig preg, et uutslettelig budskap i Polen, blant annet om den belarusiske tilstedeværelsen der. Og, basert på det latinske alfabetet, understreker podlasisk så naturlig og vakkert vår forbindelse med Europa, der vi en gang var sivilisasjonsmessig, og ikke bare geografisk, slik vi er nå. Belarusere i Podlasie bor i Europa, og tillater seg derfor både en europeisk skrivestil og dype filosofiske spørsmål om livet, og ikke bare om overlevelse. (Harbacki)

De viktigste forfatterne som bidrar til podlasisk litteratur inkluderer Zoja Saczko, Doroteusz Fionik, Wiktoria Stachwiuk og Halina Maksymiuk.⁴ Deres kreative innsats har spilt en avgjørende rolle i å berike det litterære landskapet i Podlasie, og gitt leserne innsikt i temaer som ellers ville ha forblitt ukjent.

Individuell innsats og institusjonelle barrierer

Vi lever nå i en spesiell periode for det podlasiske språket i Polen, først og fremst på grunn av den vedvarende hengivelsen til individuelle aktivister og entusiaster. I motsetning til mange minoritetsspråk som ofte sliter med tilbakegang eller marginalisering, nyter podlasisk nå godt av en fornyet følelse av optimisme med tanke på anerkjennelse i den bredere offentligheten. Dette håpet står i sterk kontrast til situasjonen under kommuniststyret, da enhver mulighet for slik anerkjennelse var fullstendig fraværende.

Til tross for disse grasrotprestasjonene og den økende samfunnsinteressen, presenterer det rådende politiske klimaet i Polen betydelige hindringer for formell institusjonell støtte til podlasisk. Offisiell støtte til språket, for eksempel innen media og utdanning, er betinget av at det inkluderes som enten et minoritetsspråk eller regionalt språk i henhold til loven av 2005 om etniske minoriteter og regionale språk. Loven fra 2005 garanterer statsstøtte til de belarusiske og ukrainske etniske

minoritetene i Polen, men den nevner ikke spesifikt podlasisk som et språk for disse minoritetene. Det er forstått at språkene som er berettiget til statsstøtte kun er belarusisk og ukrainsk. Det eneste språket som er kategorisert som «regionalt» i Polen av loven fra 2005, er kasjubisk.

Nylige lovforsøk på å legge til andre språk på denne listen, som schlesisk og wymysorys, ble hindret av presidentvetoer i 2024, 2025 og 2026, noe som demonstrerer vanskelighetene forkjempere for språklig mangfold står overfor. I tillegg er det fortsatt en betydelig del av den polske befolkningen som ikke anerkjenner verdien av språklig mangfold. Derfor avhenger håpet om at podlasisk skal overleve som et meningsfullt kommunikasjonsmedium utelukkende av brukerne og språkkaktivistene. Optimistisk nok støttes dette håpet nå av initiativer og handlinger som var utenkelige i forrige århundre: bokpublisering, teaterforestillinger, akademiskmiljøets interesse for språkrevitaliseringsarbeid og, sist men ikke minst, av en stadig økende volum av kommunikasjon på podlasjiske dialekter i sosiale nettverk.

Noter

- 1 For mer informasjon og innsikt om dette emnet, se Maksimjuk 2014 og Maksymiouk 2022.
- 2 Utvalgte ortografiske og grammatiske problemstillinger knyttet til det podlasiske mikrospråket ble presentert over år på nettstedet Svoja.org og senere inkludert i Maksymiouk 2024.
- 3 Dette initiativet ble annonsert på sosiale nettverk og samlet inn rundt 6000 euro i en offentlig innsamlingskampanje for å trykke oversettelsen. [<https://www.facebook.com/pryncpos-wojomu>]
- 4 Noen podlasisk-språklige publikasjoner inkluderer Zoja Saczko: *Nad dniom pochilana* (1991), *Šče odna vesna* (1995), *Poká* (2018), *A koliš jak byto?* (2020) og *Toj czas dany nam* (2026); Doroteusz Fionik: *Miēsta v historyji i kultury pudlašskich biełorusuv* (2013) og *Jaroslav Vasiljevič Kostyčevič* (2017); Wiktor Stachwiuk: *Siva zozula* (2006) og *Podych temry* (2021); og Halina Maksymiouk: *Biēłsk, Knorozy, Ploski (i inšy vjoski)* (2019), *Słova na viētrovi* (2022), *Ne može byti!* (2023) og *Z Biēłska do Prahi abo Dva v odnóm* (2024).

Litteratur

- Karpíšek, Vratislav (2024): «Dětská literatura v podlaštině: Důležitost a přístupy», i Tetiana Jastremska og Dorota Krystyna Rembiszevska (red.): *Gwary wobec wyzwań współczesności*, Kyiv: Narodowa Akademia Nauk Ukrainy/Warszawa: Polska Akademia Nauk, s. 389-406.
- Maksimjuk, Jan og Fionik Doroteusz (2022): «‘Na movje, dadzienaj ad prodkaw, mnje vykazvacca najljepsj’: Jak na Padlasjsjy zakhovvajuc awtentytsjnuju bjelaruskasc», i *Radio Svaboda*, 4. juni.
- Maksimjuk, Jan, Halina Maksimjuk og Zoja Sačko (2024): «‘Ja choču byti bližka ludiam’: Rozhovôr Jana i Haliny Maksimjukov z poetkoju Zojoj Sačko», i *Czasopis*, 4. august.
- Maksimjuk, Jan (2014): *Čom ne po-svojomu?*, Biłostók: Struha Editions.
- Maksymiouk, Jan (2018): «The Development of a Latin Spelling System for Podlachian», i Dietrich Stern, Motoki Nomachi og Bojan Belić (red.): *Linguistic Regionalism in Eastern Europe and Beyond*, Berlin: Peter Lang, s. 335-47.
- Maksymiouk, Jan (2022): *Mój bój: Jak przeżyłem walkę o język podlaski*, Białystok: Struha Editions.

Maksymiuk, Jan (2024): *Pisownia i gramatyka języka podlaskiego*, Białystok: Struha Editions.

Saczko, Zoja (1991): *Nad dñiom pochilana*, Białystok: Biełaruskaje litaraturnaje abjadnańnie Biełavieža.

Saczko, Zoja (1995): *Šče odna vesna*, Białystok: Biełaruskaje litaraturnaje abjadnańnie Biełavieža.